

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
सामाजिक विकास योजनेमध्ये
सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक : सावियो-२०२१/प्र.क्र.१९/अजाक,
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : २८ जुलै, २०२१

संदर्भ :- सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. दवसू-२०१५/ प्र.क्र.३४७/
अजाक, मंत्रालय, मुंबई -३२, दि ०९/०३/२०१८.

प्रस्तावना-

राज्यातील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांच्या नागरी व ग्रामीण भागातील वस्ती/गावांचा विकासपुरेशा निधी अभावी होऊ शकला नाही अशा भागातील लोकप्रतिनिधींनी (केवळ विद्यमान खासदार व आमदार) सुचविलेल्या कामांना शासन स्तरावर मान्यता देऊन या योजनेंतर्गत घ्यावयाची कामे, अंमलबजावणी यंत्रणा व इतर निकष निश्चित करून “भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजना” अशी राज्यस्तर योजना शासन निर्णय दिनांक ०९ मार्च, २०१८ अन्वये सन २०१८-१९ या वर्षापासून राबविण्यात येत आहे.

सदर योजना लोकप्रतिनिधींच्या मागणीप्रमाणे ग्रामविकास, अल्पसंख्याक आणि नगरविकास विभागाच्या धर्तीवर शासन स्तरावर थेट निधी उपलब्ध करून देण्याबाबतची राज्यस्तर योजना आहे. सदर शासन निर्णयात योजनेमध्ये घ्यावयाच्या कामांचा उल्लेख करण्यात आलेला आहे. तथापि, विद्यमान खासदार व आमदार यांच्याकडून अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांच्या हक्कासाठी कार्य करणाऱ्या मान्यवर व्यक्तींशी निगडीत स्थळे तसेच सांस्कृतिक व ऐतिहासिक दृष्ट्या महत्व असलेल्या स्थळांचा विकास करणे, त्यांची स्मारके उभारणे व अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांचा सांस्कृतिक विकास घडवून आणणे (उदा. वाचनालय, अभ्यासिका, धम्म केंद्र, विपश्यना केंद्र, इत्यादी) यादृष्टीने अनेक प्रस्ताव प्राप्त होत आहेत. सदर बाब विचारात घेऊन, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजनेच्या उद्दीष्टात वाढ करणे आवश्यक असल्यामुळे वर नमूद कामांचे प्रकल्प/योजना भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजनेमधून पूर्ण करण्यासाठी संदर्भाधीन शासन निर्णयामध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन शुध्दीपत्रक :-

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजनेच्या दिनांक ०९ मार्च, २०१८ च्या शासन निर्णयात नमूद योजनेमध्ये घ्यावयाच्या कामांमध्ये वाढ करून त्यामध्ये अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांसाठी कार्य करणाऱ्या मान्यवर व्यक्तींशी निगडीत स्थळे तसेच, सांस्कृतिक व ऐतिहासिक दृष्ट्या महत्व असलेल्या स्थळांचा विकास करणे, त्यांची स्मारके उभारणे व अनुसूचित

जाती व नवबौद्ध घटकांचा सांस्कृतिक विकास घडवून आणणे (उदा. वाचनालय, अभ्यासिका, धम्म केंद्र, विपश्यना केंद्र, प्रशिक्षण केंद्र) यादृष्टीने नव्याने समावेश करण्यात येत आहे. ही कामे शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या मालकीच्या जागेवर घेता येतील.

२. भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजनेंतर्गत प्रतिकाम रुपये १ कोटी किंवा त्यापेक्षा अधिक किंमत असलेले परंतु रुपये १५ कोटीपेक्षा कमी किंमतीचे प्रस्ताव जिल्हाधिकारी यांच्या मार्फत शासनास सादर करावेत.

३. स्थानिक स्वराज्य संस्था प्रकल्प शासनास सादर करतेवेळी सदर प्रकल्प पूर्णत्वास आल्यानंतर त्याची संपूर्ण देखभाल व दुरुस्तीची जबाबदारी स्विकारण्याविषयी हमीपत्र देतील. त्याचप्रकारे अनुसूचित जाती उपयोजनेच्या या निधीतून उभारलेल्या वास्तूचा जास्तीत जास्त उपयोग हा अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांना होईल, या विषयीचे हमीपत्र सुध्दा स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी देणे बंधनकारक राहिल. शासकीय जागेवर उभारलेल्या प्रकल्पाची मालकी ही सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाची राहिल. प्रकल्पाची उभारणी सुरु करण्यासाठी शासकीय जमीन सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या नावे करणे आवश्यक राहिल.

४. शासकीय जमिनीवर उभारण्यात आलेल्या प्रकल्पाच्या देखभाल व दुरुस्ती ची जबाबदारी प्रकल्पाच्या लगतच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांना स्वीकारावी लागेल. शासकीय जमिनीवरील अशा प्रकल्पाची देखभाल व दुरुस्ती करण्याची पूर्ण हमी सदर स्थानिक स्वराज्य संस्थेने घेतल्याशिवाय प्रकल्प मंजूर केला जाणार नाही.

५. लोकप्रतिनिधींनी सुचविलेली कामे निवडण्याचे सर्व अधिकार हे शासनास राहतील. शासनास पाठवावयाचे प्रस्ताव, बांधकाम आराखडा, अंदाज पत्रक तांत्रिक मान्यतेसह ज्या जिल्ह्यातील प्रस्ताव असतील त्या जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकाऱ्यांनी आयुक्त, समाजकल्याण यांच्यामार्फत शासनास सादर करावेत. आयुक्त, समाज कल्याण यांनी सदर प्रकल्पाची संपूर्ण छाननी करून सदर प्रकल्प योजनेच्या उद्दिष्टाप्रमाणे योग्य आहे याची खात्री करून शासनास सादर करावेत. सदर प्रस्तावांना शासन प्रशासकीय मान्यता देईल.

६. भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजनेच्या शासन निर्णय, दिनांक ०९ मार्च, २०१८ मध्ये सदर योजनेच्या सर्वसाधारण अटी व शर्ती नमूद केलेल्या आहेत. सदर शासन निर्णयात खालीलप्रमाणे नवीन अटी व शर्ती समाविष्ट करण्यात येत आहेत :-

१. सदर योजनेंतर्गत मंजूर प्रकल्पाचा लाभ अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांतील व्यक्तींनाच होईल याची खात्री संबंधीत जिल्ह्याचे सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांनी करावी.

२. सदर प्रकल्प हा सार्वजनिक बांधकाम विभागाने/संबंधित यंत्रणेने निश्चीत केलेल्या मंजूरी आदेशात नमूद विहीत कालावधीत पूर्ण करणे बंधनकारक राहील.
३. सदर योजनेंतर्गत केलेला प्रकल्प/बांधकाम यावर “सामाजिक न्याय विभाग, महाराष्ट्र शासन यांच्याकडून मिळालेल्या अनुदानातून” असा नामफलक लावण्यात यावा.
४. सदर योजनेअंतर्गत घेण्यात आलेल्या कामांची देखभाल व दुरुस्ती संबंधित क्षेत्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांकडून करण्यात यावी. याबाबत संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांकडून लेखी हमीपत्र घेण्यात यावे.
५. सदर कामाचे पर्यवेक्षण सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांनी दर ३ महिन्यांनी करून आयुक्त, समाज कल्याण यांचे मार्फत शासनास अहवाल सादर करावा. सहाय्यक आयुक्त यांना पर्यवेक्षण करण्यासाठी गरज असल्यास तांत्रिक सल्लागार नेमण्याची मुभा देण्यात येत आहे. त्यासाठी लागणारा व इतर खर्च प्रकल्पाच्या (योजनेच्या) रक्कमेच्या ०.५% रक्कम राखीव ठेऊन त्यातून करावा.
६. सदर योजनेंतर्गत कामांना अनुदान देण्यामागे अनुसूचित जाती अथवा धर्मातरीत बौद्ध या घटकांचा विकास करणे तसेच, या घटकांचा सामाजिक व बौद्धिक स्तर उंचावणे हा उद्देश आहे. त्यामुळे या योजनेंतर्गत कामांना मंजूरी देतांना या बाबीचा विचार करण्यात यावा. तसेच, सदर कामे शासनाच्या अनुदानातून करण्यात येणार असल्यामुळे त्यांचा वाणिज्यिक वापर करता येणार नाही.
७. या शिवाय उपरोक्त संदर्भाधीन दि.०९/०३/२०१८ च्या शासन निर्णयात नमूद बाबींमध्ये कोणत्याही प्रकारचा बदल करण्यात आलेला नाही.
८. सदर शासन शुध्दीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२१०७२९१२४३०९७६२२ असा आहे. हे शुध्दीपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.
महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(दि. रा. डिंगळे)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
२. सर्व मा. संसद सदस्य आणि विधानपरिषद/ विधानसभा सदस्य,
३. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,

४. मा. मुख्य मंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
५. मा. मंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. मा. मंत्री, महसूल यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
७. मा. मंत्री, ग्राम विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
८. मा. मंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
९. मा. मंत्री, अल्पसंख्याक यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१०. मा. राज्य मंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
११. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई,
१२. अ.मु.स. (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१३. अ.मु.स. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१४. प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१५. प्रधान सचिव, ग्रामविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१६. आयुक्त, समाज कल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१७. संचालक, नगर रचना संचालनालय, मुंबई,
१८. मा. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयत) - १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
१९. मा. महालेखापाल (लेखापरिक्षा) - १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
२०. सर्व जिल्हाधिकारी,
२१. सर्व प्रादेशिक उप आयुक्त, समाज कल्याण विभाग,
२२. सर्व सहायक आयुक्त, समाज कल्याण,
२३. कोषागार अधिकारी, सर्व जिल्हे,
२४. निवडनस्ती (अजाक).